

ERILAISET AVIOLIITTOKÄSITYKSET - RIKKAUTTA JA JÄNNITETTÄ

5.10.2018

Yliopistonlehtori, dosentti Jouko Kiiski

REFORMAATIO

- ▶ On tunnettua, että Luther oli monessa asiassa varsin kriittinen katolista kirkkoa kohtaan
- ▶ Luther halusi puhdistaa kirkkoa erilaisilta opeilta ja käytänteiltä, jotka hän tulkitsi Raamatun ja alkukirkon vastaisiksi toimintatavoiksi
- ▶ Tässä vaiheessa tilanne kärjistyi ja asiallinen dialogi kävi mahdottomaksi
- ▶ Lutherin intentio ei ollut uuden kirkkokunnan perustaminen, mutta tähän tilanteeseen kuitenkin ajaututtiin

REFORMAATIO

- ▶ Luther muutti paljon avioliiton teologiaa
- ▶ Luther luopui pappien selibaatista
- ▶ Avioliittoa ei enää pidetty sakramenttina
- ▶ Avioliiton tulkittiin kuuluvan maallisen regimentin alueeseen
- ▶ Lutherin mukaan kukin maa voi omien tapojensa mukaan järjestää avioliittoon vihkimiset, **kunhan niissä ei rikota Jumalan saa vastaan**

REFORMAATIO

- ▶ Luther näki kuitenkin avioliiton Jumalan säätämäksi järjestykseksi
- ▶ Tässä elämän suuressa taitekohdassa kirkko halusi tukea jäseniään Raamatun sanalla, esirukouksella ja siunauksella
- ▶ Voidaan tietysti kysellä sitä, miksi Luther tässä asiassa irtautui niin vahvasti katolisen kirkon traditiosta
- ▶ Lutherin uusi avioliittotulkinta edesauttoi sitä, että avioliiton käytänteen ja myös avioliittoteologia voivat muuttua

EKUMENIA

- ▶ Viimeisten vuosikymmenten aikana kirkkokunnilla on kuitenkin ollut halua käydä dialogia ja oppia ymmärtämään erilaisia uskon näkemyksiä
- ▶ Kirkkojen välisissä keskusteluissa on päästy paljon eteenpäin ja monia sopimuksia ja yhteisiä julistuksia on saatu aikaan
- ▶ Ajan mittaan on kuitenkin syntynyt uusia jännitteitä, jotka liittyvät aivan erityisesti suhtautumisessa homoseksuaalisuuteen ja yhteiskunnan muuttuneisiin avioliittokäytäntöihin

LÄNSIMAISEN YHTEISKUNNAN MUUTTUMINEN

- ▶ Länsimainen yhteiskunta on muuttunut hyvin nopeasti viimeisten vuosikymmenten aikana monilla eri sektoreilla
- ▶ Kristillisen uskon vaikutus yhteiskunnassa, vaikka on edelleen suurta, ohenee jatkuvasti
- ▶ Avioliiton kannalta keskeisiä muutokseen vaikuttavia trendejä ovat demokratia, tasa-arvoisuus, yleinen mielipide, yksilön itsemääräämisoikeus, individualismi sekä naisten ja vähemmistöjen oikeuksien turvaaminen
- ▶ Elämme postmodernissa maailmassa, jossa yhteistä etiikkaa ei ole, vaan jokainen luo pitkälti omat eettiset pelisäännöt

SUKUPUOLINEUTRAALI AVIOLIITTO

- ▶ Yhteiskunnan muuttuminen moniarvoiseksi, on myös vaikuttanut avioliittokäsitykseen
- ▶ Keskeiseksi käsitteeksi on avioliiton tilalle syntynyt parisuhde
- ▶ Avioliitto nähdään vain yhtenä parisuhteen muotona
- ▶ Tästä huolimatta avioliitto on parisuhteen muotona säilyttänyt melko vahvan aseman
- ▶ Avioliittokäsitystä on haluttu laajentaa, että myös samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton

REKISTERÖITY PARISUHDE

- ▶ Vuonna 2002 tuli voimaan laki rekisteröidystä parisuhteesta
- ▶ Tämä mahdollisti samaa sukupuolta olevien parisuhteen rekisteröinnin
- ▶ Rekisteröity parisuhde oli oikeusvaikutuksiltaan hyvin samanlainen kuin avioliitto - adoptio-oikeutta ei kuitenkaan tässä parisuhteessa ollut
- ▶ Tasa-arvon nimissä yhteiskunnassa vaadittiin sukupuolineutraalia avioliittolainsäädäntöä, joka astui voimaan vuonna 2017

SUKUPUOLINEUTRAALI AVIOLIITTO ON HAASTE KIRKKOKUNNILLE

- ▶ Yhteiskunnallisen avioliittokäsityksen muuttuminen on pakottanut kirkkokunnat pohtimaan kristillistä avioliittokäsitystä
- ▶ Suurin osa kristillisistä kirkkokunnista ei ole halunnut muuttaa avioliittoteologiaansa
- ▶ Näin ovat menetelleet mm. katolinen kirkko, ortodoksinen kirkko ja ns. vapaat suunnat

SUKUPUOLINEUTRAALI AVIOLIITTO ON HAASTE KIRKKOKUNNILLE

- ▶ Luterilaisuuden piirissä on tapahtunut jakaumaa
- ▶ Esim. Baltian kirkot ja Afrikan kirkot ovat halunneet pitäytyä perinteisessä avioliittoteologiassa
- ▶ Ruotsin luterilainen kirkko päätti jo vuonna 2009 vihkiä avioliittoon samaa sukupuolta olevia, mikä toi jännitteitä Ruotsin kirkon ekumeenisille suhteille

SUKUPUOLINEUTRAALI AVIOLIITTO ON HAASTE KIRKKOKUNNILLE

- ▶ Suomen ev.lut. kirkon ja Venäjän kirkon oppineuvottelujen katkeamisen yhtenä syynä on pohdittu juuri perhe-elämään ja seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä
- ▶ Suomen ev.lut. kirkossa avioliitosta perinteisesti ajattelevat perustelevat kantaansa monin eri tavoin, yhtenä perusteena on juuri ekumeeniset kysymykset
- ▶ Kirkkokunta joka alkaa vihkiä samaa sukupuolta olevia pariskuntia tulee kohtaamaan haasteita ekumeniaan liittyvissä suhteissa

KÄSITYSTEN JA MIELIPITEIDEN JAKATUMINEN

- ▶ Kysymys sukupuolineutraalista avioliitosta on ekumenian kannalta suuri kysymys
- ▶ Suomen ev.lut. kirkon kannalta ekumeeninen ulottuvuus on tärkeä, mutta sitäkin suurempi ongelma on se, että se ”repii” kirkkoa
- ▶ Dialogi eri tavoin avioliittoteologisista kysymyksistä ajattelevien välillä on vaikeaa
- ▶ Keskusteluissa esitetään tämän kysymyksen olevan kirkon opin kannalta marginaalinen, mutta käytännön elämässä se ei sitä ole

KÄSITYSTEN JA MIELIPITEIDEN JAKATUMINEN

- ▶ Suomen ev.lut. kirkon piispat ovat ottaneet yhteisen kannanoton, jonka mukaan papit eivät saa vihkiä samaa sukupuolta olevia kirkolliseen avioliittoon
- ▶ Tästä huolimatta papit ovat suorittaneet tällaisia vihkimisiä
- ▶ Samaa sukupuolta olevia pappeja on tästä rangaistu
- ▶ Papit ovat valittaneet tuomiokapitulien päätöksistä hallinto-oikeuksiin, joten prosessit jatkuvat

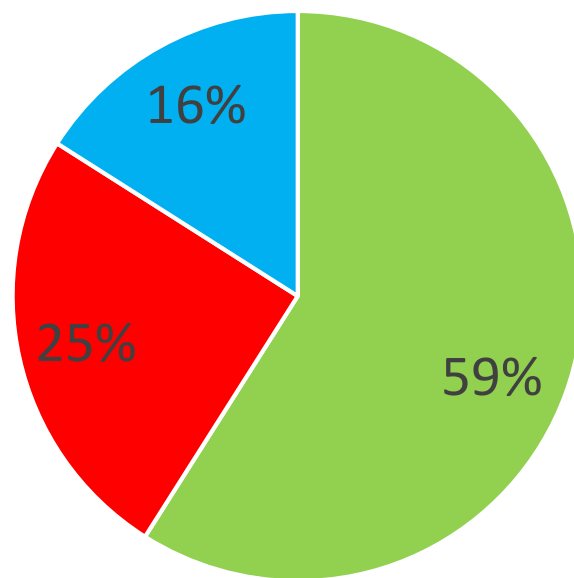
KÄSITYSTEN JA MIELIPITEIDEN JAKATUMINEN

- ▶ Julkisista esiintymisistä ja papeille annetuista ohjeista voi myös huomata, että Suomen ev.lut. kirkon piispojen suhtautuminen sukupuolineutraaliin avioliittoon vaihtelee
- ▶ Sukupuolineutraalia avioliittoa on verrattu kysymykseen eronneiden vihkimisestä, joka oli maailmansotien jälkeen iso haaste kirkolle
- ▶ Suomen ev.lut. kirkko ikään kuin myöntyi tässä kysymyksessä yhteiskunnan muuttuneeseen avioliittokäsitykseen

SUOMEN EV.-LUT. KIRKON PAPIT JA SUKUPUOLINEUTRAALI AVIOLIITTO

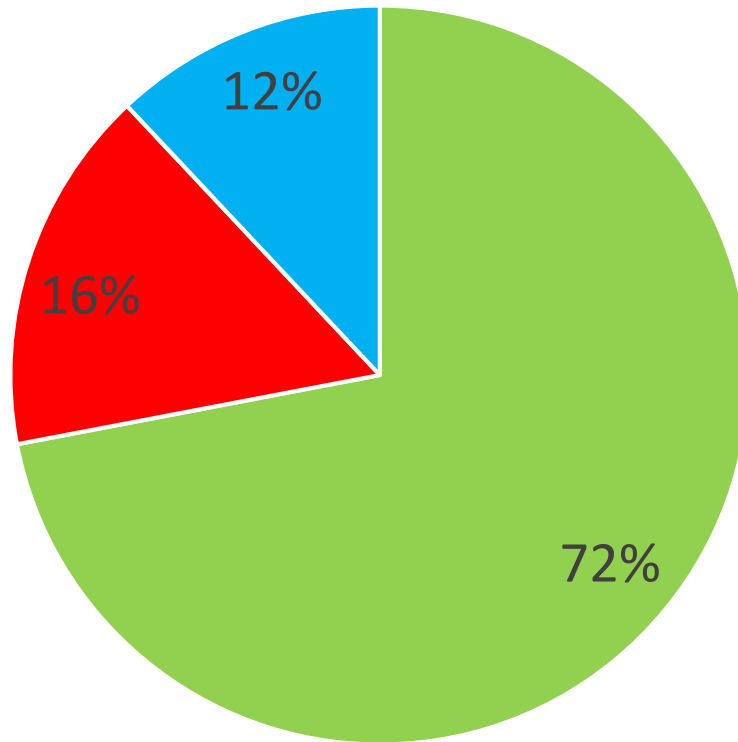
- ▶ Yhdessä Laura Kallatsa kanssa teimme Suomen ev.-lut. kirkon papeille kyselyn, jossa kartoitimme heidän käsityksiään homoseksuaalisuudesta ja tasa-arvoisesta avioliitosta
- ▶ Kyselyyn saimme 534 vastausta, vastausprosentti n. 25
- ▶ Taustatekijöiden mukaan tarkasteltuna aineisto on edustava, joten tuloksia voi varovasti yleistää

Homoseksuaalisuus on luonnollinen seksuaalinen suuntautuminen

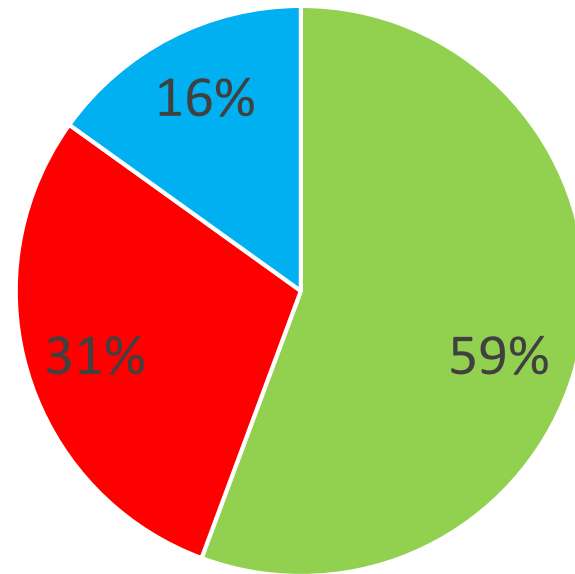
■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

Homoseksuaalisuus ymmärretään Raamatussa eri tavalla kuin 2000-luvun Suomessa

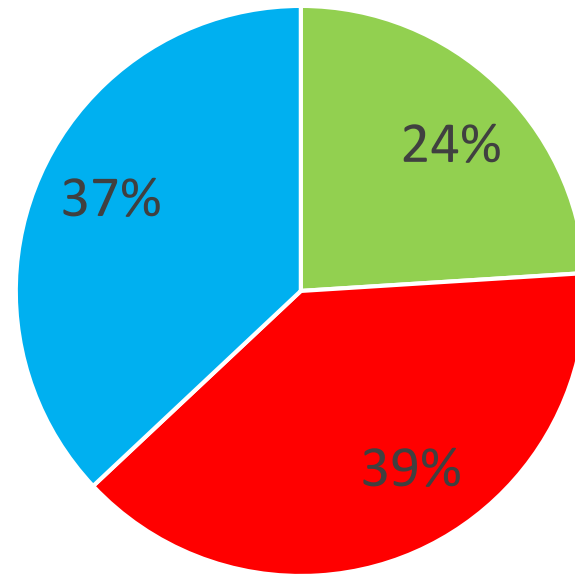
■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

On hyvä, että homoseksuaalit voivat elää virallistetussa parisuhteessa eli avioliitossa

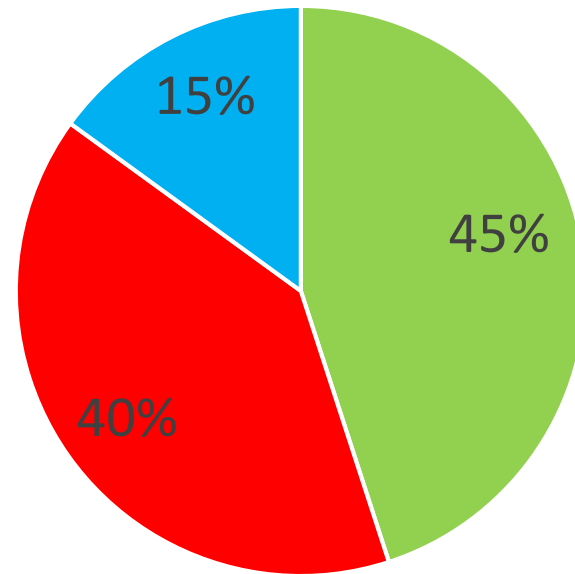
■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

Suomen ev.lut.-kirkko hyväksyy opetuksessaan homoseksuaaliset teot

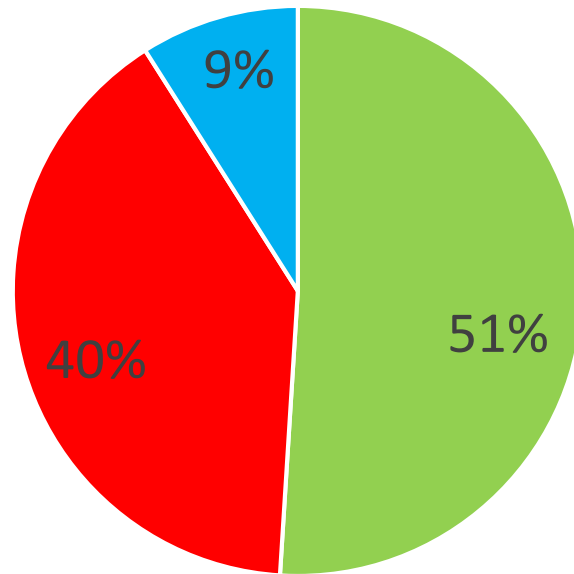
■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

Jumalan asettama avioliitto voidaan ulottaa myös samaa sukupuolta olevien välille

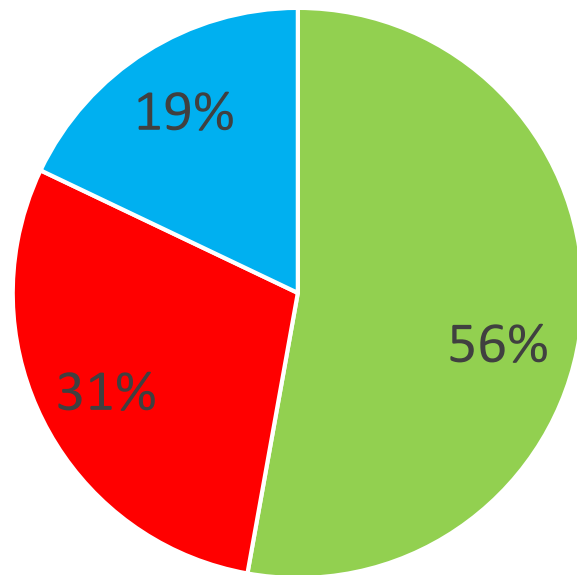
■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

Samaa sukupuolta olevat parit tulisi voida vihkiä kirkollisesti

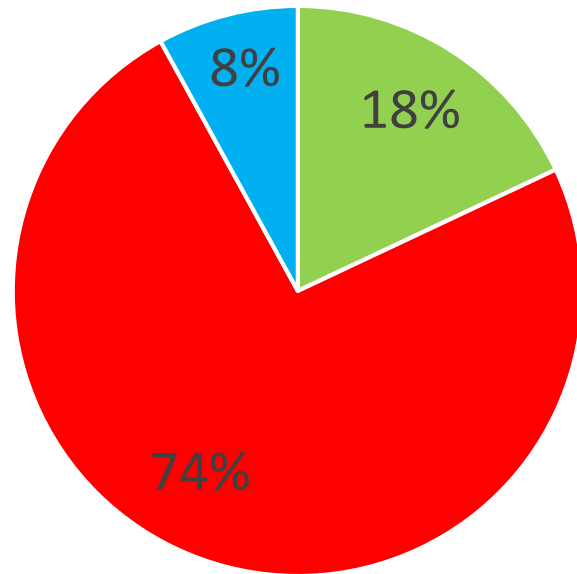
■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

Olen valmis vihkimään samaa sukupuolta olevia pareja avioliittoon, jos Suomen ev.-lut. kirkko sen sallii

■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

*Olen valmis vihkimään samaa sukupuolta olevia
pareja avioliittoon, vaikka Suomen ev.-lut. kirkko
ei sitä sallisi*

■ samaa mieltä ■ eri mieltä ■ ei selkeää mielipidettä

Alustavia tilastollisia yhteyksiä taustamuuttujiin

- ▶ Homoseksuaalisuuteen ja sukupuolineutraaliin avioliittoon suhtautuvat keskimääräistä myönteisemmin naiset, eteläisten hiippakuntien papit, seurakunta- ja selektiivipastorit sekä herätysliikkeisiin kuulumattomat (ei koske kuitenkaan herännäisyyttä)

Tulevaisuuden visioita

- ▶ Tasa-arvoisesta avioliitosta käydään runsaasti keskustelua
- ▶ Tilanne aiheuttaa ristiriitoja kirkossa
- ▶ Samaa sukupuolta olevia pareja vihkineiden pappien valitukset etenevät hallinto-oikeuksiin ja EU:n oikeuksiin
- ▶ Vaatii paljon aikaa, että kirkolliskokous hyväksyy samaa sukupuolta olevien vihkimisen avioliittoon
- ▶ Mahdollisesti jossain vaiheessa kirkko hyväksyy samaa sukupuolta olevien vihkimisen avioliittoon

